

שיעור מס' 2

הנושא: המהפכה התעשייתית

בספר פרק ב': המהפכה התעשייתית וצמיחת תנועת הפועלים עמודים 30 - 44
המושג: מהפכה

מושגים חשובים שיילמדו בשיעור: מיכון, תיעוש, תהליך העיור

מיומנויות: 1. ארגון מידע אודות תהליך ב"תרשים זרימה"

2. הפקת מידע מטבלאות וגרפים – אמצעים חזותיים.

נושא מדגים: המהפכה התעשייתית – מהפכה טכנולוגית תעשייתית.

מהפכה – תהליך של שינוי המתרחש בתחום חיים מסוים והשפעתו ניכרת בתחומי חיים רבים.

תבנית ניתוח תהליך של "מהפכה" בהיסטוריה

1. שם, זמן, מקום, הגדרת "אופייה" של המהפכה

2. תהליך המהפכה: השינויים שהתרחשו בעקבות המהפכה בתחומי החיים השונים

3. השפעתה של המהפכה על אורח חייהם של האנשים

מהלך השיעור

1. מידע ראשוני אודות המהפכה: שם, זמן, מקום, אופי המהפכה

2. ניתוח המשמעות של 2 הכותרות הכחולות בפרק

3. השינוי שגרם למהפכה התעשייתית.

4. השינויים שהתחוללו בעקבות הכנסת מנוע קיטור לשימוש (ארגון מידע בטבלה)

5. מושגים: מיכון, תיעוש, תהליך העיור

6. הצגת תהליך המהפכה באמצעות "תרשים זרימה"

7. השפעותיה של המהפכה התעשייתית בתחומים השונים

הפקת מידע באמצעות מידע חזותי: תרשימים, טבלאות, תמונות וגרפים.

1. מידע ראשוני אודות המהפכה

נקרא בספר הלימוד, בעמוד 30 את המשפט הראשון מתוך הסעיף שכותרתו: מהי המהפכה התעשייתית?

משימה

המשפט הראשון בסעיף, נותן "מידע ראשוני" אודות המהפכה. סמנו בקו את המילים שבעזרתן ניתן לענות על השאלות:
 מתי התרחשה המהפכה?
 היכן התרחשה המהפכה?
 באיזה תחום התרחש השינוי?
 מה היה שמה של המהפכה?

"לקראת סוף המאה ה-18, החלו באנגליה שינויים בתחום תהליכי הייצור, והם סימנו את תחילת התהליך הנקרא: "המהפכה התעשייתית".

2. ניתוח המשמעות של 2 הכותרות הכחולות בפרק

משימה

מה ניתן ללמוד מ-2 הכותרות הכחולות של הפרק?

תהליך התיעוש באירופה (עמוד 30)

דמותה של **חברה** בתהליך תיעוש (עמוד 39)

תיעוש = ביסוס הכלכלה במדינה על תעשייה.

הכותרת הראשונה מלמדת כי המעבר לכלכלה המבוססת על תעשייה היה **תהליך**. הכותרת השנייה מלמדת כי אחת ההשפעות של השינוי הכלכלי שהתרחש באירופה הייתה השפעה חברתית.

3. השינוי שגרם למהפכה התעשייתית

קראו בספר, בעמוד 30 את שורות מס' 2 – 3 בסעיף: "מהי המהפכה התעשייתית?"

"המהפכה התעשייתית הייתה תהליך איטי והדרגתי של מעבר משיטת ייצור מיושנת לשיטת ייצור חדישה".

מה השתנה במהלך המהפכה התעשייתית?

מעבר משיטת _____ לשיטת _____.

מה הכוונה במושגים: "שיטת ייצור מיושנת"? שיטת ייצור חדישה? -

נקרא בפסקה מס' 2 שורה ראשונה:

"ראשיתה של המהפכה התעשייתית קשורה בשימוש בקיטור כמקור אנרגיה"

יש להסביר מילים קשות:

קיטור, אנרגיה.

משמעות המשפט: שימוש בקיטור – ראשיתו של תהליך ייצור בעזרת מכונות

המונעות בכוחו של מנוע.

4. השינויים שהתחוללו בעקבות הכנסת מנוע קיטור לשימוש

ארגון המידע בטבלה

השינויים שהתחוללו בעקבות הכנסת מנוע קיטור לתהליך הייצור

קריטריון	ייצור ידני	ייצור תעשייתי
הכוח המניע	אדם, בהמה, כוחות הטבע: מים, רוח	מנוע קיטור
כמות המוצרים	קטנה	גדולה
מקום הייצור	בבית	בבית-חרושת
איכות המוצר	נמוכה	גבוהה
מי מייצר	בעל-מלאכה, מייצר את כל המוצר	פועל המייצר חלק מהמוצר
מחיר המוצר	יקר	זול

המסקנות העולות מן הטבלה:

1. מנוע קיטור הופך את העבודה ליעילה יותר.
2. מנוע הקיטור מאפשר צריכה המונית.
3. נוצר תהליך חדש: גדל הביקוש למוצרים (בגלל מחירם הזול) ומשפיע על הצורך בייצור רב ומהיר של מוצרים (כדי לעמוד בביקוש) מתפתחים בתי-חרושת רבים.
4. מספר הפועלים בבתי החרושת הולך וגדל אך מעמדם יחסית למעמד האיכר בכפר נמוך. שכרם נמוך ואיכות חייהם נמוכה

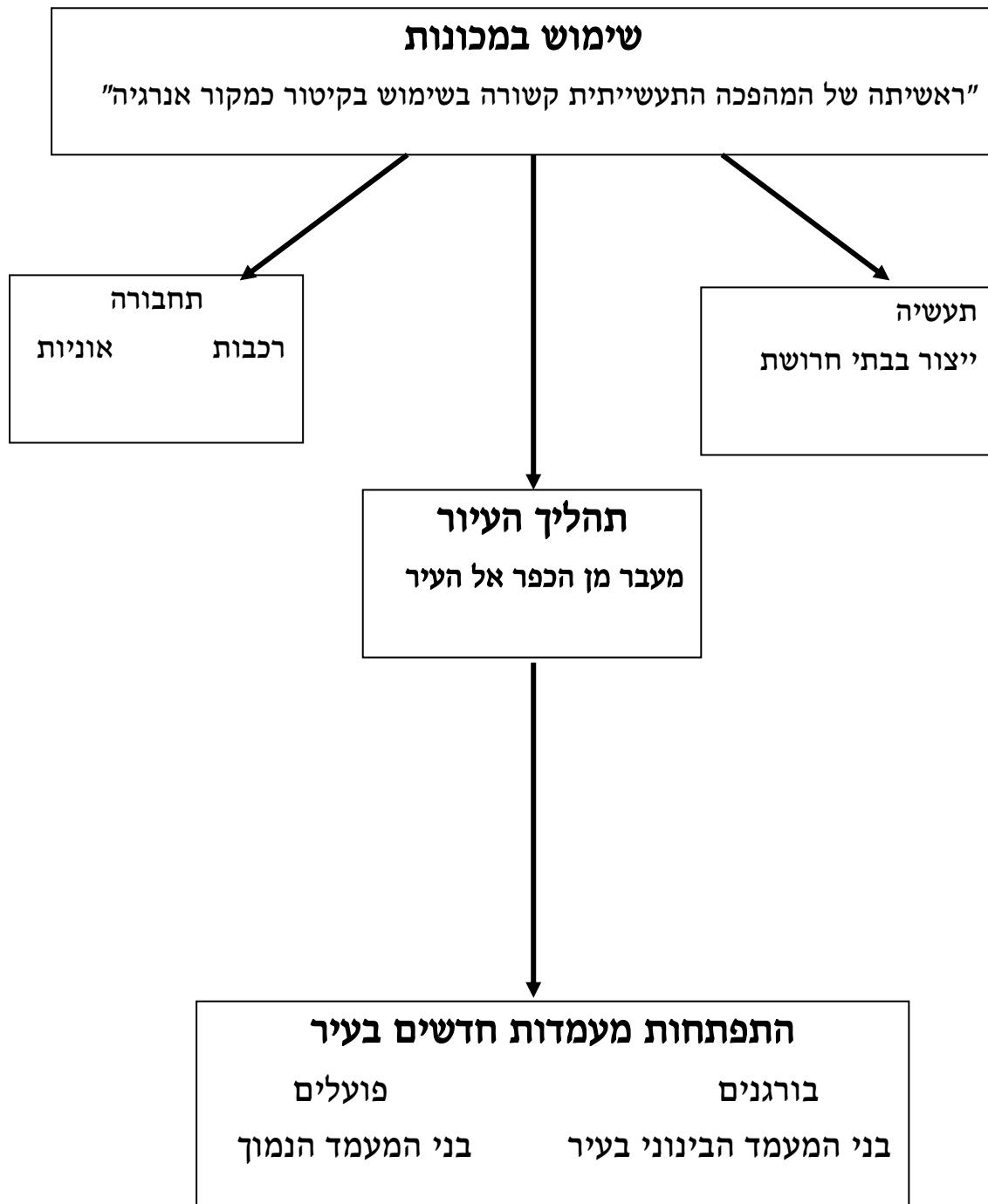
5. מושגים חשובים:

מיכון = מעבר מייצור באמצעות מכונות המונעות בכוח אדם, בהמה או מים לייצור באמצעות מכונות המונעות על-ידי מנוע.

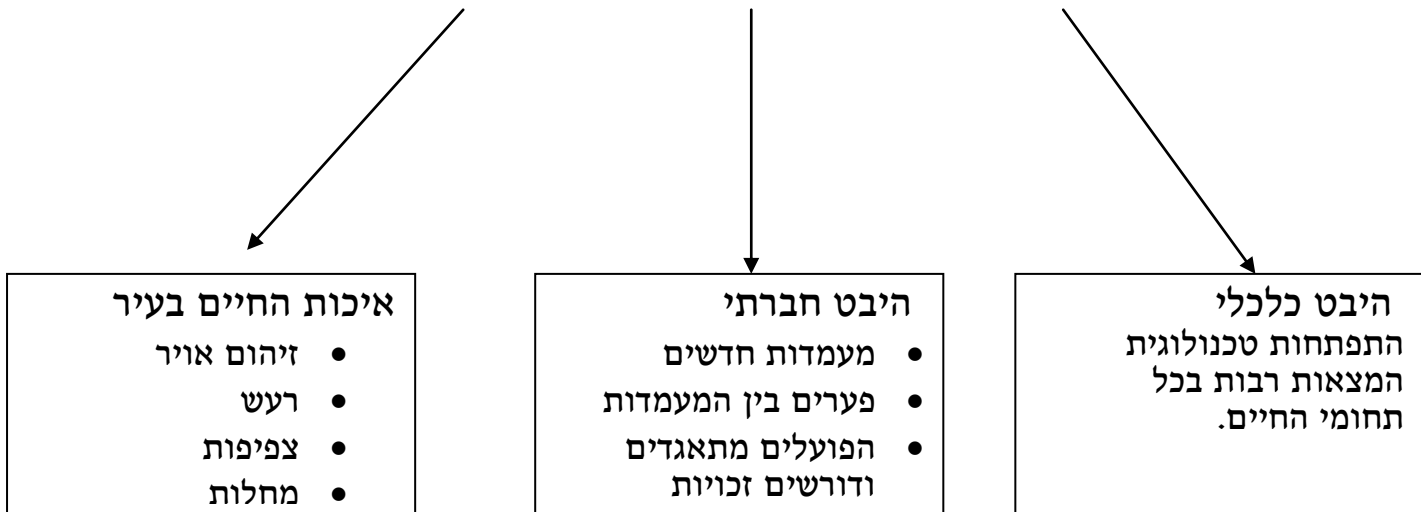
תיעוש = מעבר מכלכלה המבוססת על חקלאות לכלכלה המבוססת על תעשייה.

תהליך העיור = תהליך המעבר של אנשים מהכפר אל העיר. בעקבות תהליך המיכון נוצרה אבטלה בקרב האיכרים והם נאלצו לעבור לעיר, שם מצאו לרוב עבודה כפועלי ייצור בבתי החרושת **(המחשה בעזרת הגרף בעמוד 37)**

6. הצגת תהליך התפתחות המהפכה התעשייתית בתרשים

7. השפעותיה של המהפכה התעשייתית

אפשר לעבוד באמצעות **התמונות** הרבות בפרק:
עמודים 30, 31, 40-41 לעומת 42.

8. שאלות נוספות

- מדוע התפתחה המהפכה התעשייתית דווקא באנגליה? עמ' 36 בספר.
- כיצד השפיעה התפתחות הרכבת על תהליך התיעוש? עמודים 33 – 35 בספר

על שאלות אלו ניתן לענות תוך עבודה על מיומנויות קריאה וכתובה:

- חלוקת טקסט לפסקאות
- זיהוי הרעיון המרכזי בפסקה
- זיהוי משפטים תומכים.
- ניתוח שתי המפות בספר הלימוד בעמוד 35.